

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตนด้านสุขภาพ
กับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ ที่มีภาวะความดันโลหิตสูง
แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

นางสาววราภรณ์ นารินทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-636-914-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, HEALTH LOCUS OF
CONTROL AND SELF-CARE OF THE ELDERLY WITH HYPERTENSION IN
RONG MUANG SUB-DISTRICT, PATHUMWAN, BANGKOK METROPOLIS**

MISS WARAPORN NARINRUX

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Nursing Science

Program in Nursing Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

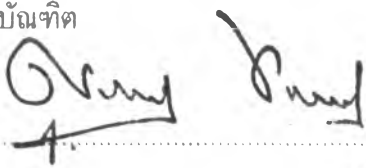
Academic year 1997

ISBN 974-636-914-8

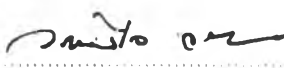
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกคน
ด้านสุขภาพ กับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ ที่มีภาวะความดันโลหิตสูง
แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
โดย นางสาววราภรณ์ นารินทร์
ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์

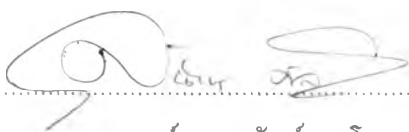
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

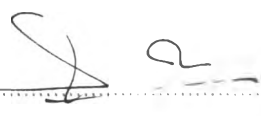

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุวัฒน์ ชุติววงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ดร.วรรณวิไล จันทราภา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สลโกสม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วราภรณ์ นารินทร์ : ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความเชื่ออำนาจภายใน-
ภายนอกคนด้านสุขภาพ กับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ ที่มีภาวะความดันโลหิตสูง
แขวงรวงเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร (RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL
FACTORS, HEALTH LOCUS OF CONTROL AND SELF-CARE OF THE ELDERLY
WITH HYPERTENSION IN RONG MUANG SUB-DISTRICT, PATHUMWAN,
BANGKOK METROPOLIS) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ประนอม โททกานนท์, 127 หน้า.
ISBN 974-636-914-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูง
และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้
ระยะเวลาที่รับรู้ว่ามีภาวะความดันโลหิตสูง การรับรู้เกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง ปัจจัยความเชื่ออำนาจ
ภายใน - ภายนอกคนด้านสุขภาพ กับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูง กลุ่มตัวอย่างที่
ศึกษาเป็นผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูง ที่อาศัยอยู่ในแขวงรวงเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
จำนวน 100 คน ทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนมีนาคม 2540 ถึงเดือนเมษายน 2540 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
คือ แบบสัมภาษณ์ จำนวน 4 ชุดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูงมีการดูแลตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
2. การรับรู้เกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการดูแลตนเองของ
ผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความเชื่ออำนาจผู้อื่นด้านสุขภาพ
มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูงอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่รับรู้ว่ามีภาวะความดันโลหิตสูง
ความเชื่ออำนาจภายในตนเองด้านสุขภาพ และความเชื่ออำนาจผู้อื่นด้านสุขภาพไม่มีความสัมพันธ์กับการดูแล
ตนเองของผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูง

ภาควิชา พยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C886459 MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD HEALTH LOCUS OF CONTROL / SELF-CARE / THE ELDERLY WITH HYPERTENSION

WARAPORN NARINRUX : RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, HEALTH LOCUS OF CONTROL AND SELF-CARE OF THE ELDERLY WITH HYPERTENSION IN RONGMUANG SUB-DISTRICT, PATHUMWAN, BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF PRANOM OTHAGANONT, Ed. D. 127 pp. ISBN 974-636-914-8

The purposes of this research were to study self-care of the elderly with hypertension and to determine relationships between personal factors, health locus of control and self-care of the elderly with hypertension. The personal factors were age, status, education, income, the duration since the elderly have investigated that they had suffered from hypertension, and the perception of the hypertension. The subjects were 100 elderly with hypertension who lived in Rong Muang sub-district, Pathumwan, Bangkok metropolis. Data were collected during March 1997 to April 1997. The instruments used in the study were four sets of interview developed by the researcher.

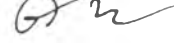
The major findings were as follow :

1. The elderly with hypertension had a moderate self-care level.
2. There were significant relationships between self-care and the perception of the hypertension and self-care and the other health locus of control at a .05 level.
3. There were no significant relationships between self-care of the elderly with hypertension and the following variables : age, status, education, income, the duration since the elderly have investigated that they had suffered from hypertension, internal health locus of control, and chance health locus of control.

ภาควิชา.....พยาบาลศาสตร์.....

สาขาวิชา.....การบริหารการพยาบาล.....

ปีการศึกษา.....2540.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ และให้กำลังใจอย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สลโกสุม ที่กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร ที่กรุณาอนุเคราะห์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่าน ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูงทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้กรุณาให้ทุนส่วนหนึ่งสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ สำหรับความรักความห่วงใย เป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาอันมีค่าแก่ผู้วิจัย รวมทั้งขอขอบคุณคุณสายธรรม วงศ์สถิตวิไลรุ่ง คุณประไพ น้อยจ้อย นิสิตสาขาวิชาการบริหารการพยาบาล รุ่นที่ 5 และกัลยาณมิตรทุก ๆ ท่านที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ลุล่วงด้วยดี

วราภรณ์ นารินทร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ปัญหาของการวิจัย.....	4
แนวเหตุผลและสมมติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5 สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย.....	79
สรุปผลการวิจัย.....	80
อภิปรายผลการวิจัย.....	83
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย.....	90
รายการอ้างอิง.....	92
ภาคผนวก.....	100
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	101
ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	103
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	108
ภาคผนวก ง โครงการสำรวจข้อมูลพื้นฐานแขวงรองเมือง.....	120
ประวัติผู้วิจัย.....	127

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูง จำแนกตามอายุ เชื้อชาติ ศาสนา เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา..... 48
2.	จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูง จำแนกตามรายได้ ของครอบครัว รายได้ของตนเอง ความเพียงพอของรายได้ แหล่งรายได้..... 50
3	จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูง จำแนกตาม ผู้ที่พักอาศัยอยู่ด้วยประจำ ผู้ดูแลเมื่อเจ็บป่วย ผู้รับผิดชอบค่ารักษาพยาบาล ระยะเวลาที่รับรู้ว่ามีภาวะความดันโลหิตสูง ระดับความดันโลหิตปัจจุบัน สถานบริการที่ไปรักษา..... 51
4	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับโรค ความดันโลหิตสูงจำแนกเป็นรายข้อ..... 53
5	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดูแลตนเองด้านการ ควบคุมอาหารของผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูง จำแนกเป็นรายข้อ..... 56
6	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดูแลตนเองด้าน การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูง จำแนกเป็นรายข้อ..... 57
7	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดูแลตนเองด้าน การออกกำลังกายและการพักผ่อนของผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูง จำแนกเป็นรายข้อ..... 58
8	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดูแลตนเองด้าน ความสมดุลของการอยู่ลำพังและการติดต่อกับสมาชิกในสังคม ของผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูง จำแนกเป็นรายข้อ..... 59
9	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดูแลตนเองด้าน การป้องกันอันตรายต่อชีวิต และสวัสดิภาพของตนเองของผู้สูงอายุ ที่มีภาวะความดันโลหิตสูง จำแนกเป็นรายข้อ..... 60
10	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดูแลตนเองด้าน การส่งเสริมการทำหน้าที่และพัฒนาการตามศักยภาพและข้อจำกัดของตนเอง ของผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูง จำแนกเป็นรายข้อ..... 61

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกคน ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูง จำแนกเป็นรายข้อ.....	62
12	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการดูแลตนเองโดยรวม (TC) โดยทดสอบค่า ไค-สแควร์ จำแนกตามระดับการดูแลตนเอง.....	64
13	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับการดูแลตนเองด้านการควบคุม อาหาร (TC1) โดยทดสอบค่า ไค-สแควร์ จำแนกตามระดับการดูแลตนเอง.....	66
14	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับการดูแลตนเองด้านการปฏิบัติกิจวัตร ประจำวัน (TC2) โดยทดสอบค่า ไค-สแควร์ จำแนกตามระดับการดูแลตนเอง.....	68
15	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับการดูแลตนเองด้านการออกกำลังกาย และการพักผ่อน (TC3) โดยทดสอบค่า ไค-สแควร์ จำแนกตามระดับการดูแลตนเอง	70
16	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับการดูแลตนเองด้านความสมดุล ของการอยู่ลำพัง และการติดต่อกับสมาชิกในสังคม (TC4) โดยทดสอบค่า ไค-สแควร์ จำแนกตามระดับการดูแลตนเอง.....	72
17	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับการดูแลตนเองด้านการป้องกัน อันตรายต่อชีวิต และสวัสดิภาพของตนเอง (TC5) โดยทดสอบค่า ไค-สแควร์ จำแนกตามระดับการดูแลตนเอง.....	74
18	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับการดูแลตนเองด้านการส่งเสริม การทำหน้าที่ และพัฒนาการตามศักยภาพและข้อจำกัดของตนเอง (TC6) โดยทดสอบค่า ไค-สแควร์ จำแนกตามระดับการดูแลตนเอง.....	76
19	ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกคนด้านสุขภาพ การรับรู้เกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง กับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่มี ภาวะความดันโลหิตสูง โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน.....	78

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 รูปแบบการก่อให้เกิดความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน.....	33
2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	40